או שניהן יוצאין כלחוץ אמר אביי אף אנן נמי תנינא הקדר שמכר את הקדירות ונכנס לפנים מן המודיעים טעמא דלפנים מן המודיעים הא מודיעים גופה לא מהימן אימא סיפא יצא אינו נאמן הא מודיעים גופה נאמן אלא לאו ש״מ כאן בקדר יוצא וחבר נכנס כאן בששניהן יוצאין או שניהן נכנסין שמע מינה [ה]תנא נאמנין בכלי חרס הדקין לקודש אמר ר״ל והוא שניטלין בידו אחת ור' יוחנן אמר אפי' שאין ניטלין בידו אחת אמר ר״ל לא שנו אלא ריקנין אבל מלאין לא [א] ורבי יוחנן [א]אמר אפי' מלאים ואפילו אפיקרסותו לתוכו ואמר רבא [ב]ומודה ר' יוחנן במשקין עצמן שהן טמאין ואל תתמה [ו]שהרי לגין מלא משקין לגין טמאין טומאת שבעה ומשקין טהורין: **מתני'** הגבאין שנכנסו לתוך הבית וכן הגנבים שהחזירו את הכלים נאמנין לומר לא נגעו ובירושלים נאמנין על הקודש ובשעת הרגל אף על התרומה: **גמ'** ורמינהי [ז]הגבאין שנכנסו לתוך הבית הבית כולו טמא [ג]ל״ק הא דאיכא נכרי בהדייהו הא דליכא נכרי בהדייהו דתנן [ד]אם יש נכרי עמהן נאמנין לומר לא נכנסנו אבל אין נאמנים לומר נכנסנו אבל לא נגענו וכי איכא נכרי בהדייהו מאי הוי ר' יוחנן ור' אלעזר חד אמר [ה]אימת נכרי עליהן וחד אמר אימת מלכות עליהן מאי בינייהו איכא בינייהו נכרי שאינו חשוב: [ו]וכן הגנבים שהחזירו את הכלים: ורמינהי [ח]הגנבים שנכנסו לתוך הבית אינו טמא אלא מקום דריסת רגלי הגנבים [ו]אמר רב פנחס משמיה [י](דרב) [ז]כשעשו תשובה דיקא נמי דקתני שהחזירו את הכלים ש״מ: [ח]ובירושלים נאמנין על הקודש: [כ]תנא נאמנין על כלי חרס גסין לקודש וכל כך למה [ט]שאין עושין כבשונות בירושלים: [ט]ובשעת הרגל אף על התרומה: מנהני מילי אמר רבי יהושע בן לוי [ל]דאמר קרא [י]ויאסף כל איש ישראל אל העיר כאיש אחד חברים הכתוב עשאן כולן חברים: **מתני'** [מ]הפותח את חביתו והמתחיל בעיסתו על גב הרגל ר' יהודה אומר יגמור וחכ״א [כ]לא יגמור: **גמ'** יתיב ר' אמי ורבי יצחק נפחא אקילעא דר' יצחק נפחא פתח חד ואמר מהו שיניחנה לרגל אחר א״ל אידך יד הכל ממשמשין בה ואת אמרת יניחנה לרגל אחר א״ל אטו עד האידנא לאו יד הכל ממשמשין בה א״ל הכי השתא בשלמא עד האידנא טומאת עם הארץ ברגל רחמנא טהרה אלא השתא טמאה היא נימא כתנאי דתני חדא יניחנה לרגל אחר ותניא אידך לא יניחנה לרגל אחר מאי לאו תנאי היא לא הא דקתני יניחנה ר' יהודה והא דקתני לא יניחנה רבנן ותסברא (א) הא רבי יהודה יגמור קאמר אלא הא דקתני לא יניחנה רבי יהודה והא דקתני יניחנה רבנן ומאי לא יניחנה שאין צריך להניחה: **מתני'** משעבר הרגל מעבירין על טהרת העזרה עבר הרגל ליום ששי לא היו מעבירין מפני כבוד השבת רבי יהודה אומר אף לא ביום ה' שאין הכהנים פנויין: **גמ'** תנא שאין הכהנים פנויין מלהוציא בדשן: **מתני'** כיצד מעבירין על טהרת עזרה [ל]מטבילין את הכלים שהיו במקדש ואומרין להם הזהרו

שלא

וכן שניהם יוצאין. הוציא ומצאו לפנים ושם לא לקח [ז]וממנו לא יקח עוד. וכ״ש קדר נכנס וחבר יוצא הוציא וסוף הקדר ליכנס לפנים יחזור החבר הצריך ליקח ויקח: **תנא נאמנין על כלי חרס הדקין לקדש.** הא דתנן מן המודיעים ולפנים נאמנין על כלי חרס בכלי חרס הדקין אמרו שא״א בלא הם כדפרשינן לעיל[ט] אבל גסין כגון חבית ליין אין נאמנין אלא בתוך ירושלים כדלקמן. ואני לא כך שמעתי ולבי מגמגם על שמועתי ששמעתי כשפיהן צר שאין אצבעו נכנס לתוכו וסופינו שאנו מטהרין אותם אפילו מלאים משקין טמאין: **ואפי' אפיקרסותו בתוכו.** אפי' מלאין משקין שלו שאינן של קדש: **ואל תתמה.** שכל דברי חכמי' כך הן שהרי שמעתי אבל כלי חרס המציל את המשקין שבתוכו ואין מציל כל כלי שטף שהלגין טמאין טומאת שבעה והמשקין טהורין: **מתני' הגבאין.** ישראל שהן גבאין למלך נכרי לגבות מיד ישראל גולגליות ומכין וארנוניות: **שנכנסו לתוך הבית.** לעבוט עבוטו וכן הגנבים שגנבו כלי חרס והחזירום: **נאמנים לומר.** שלא נגעו לתוכו לקדש נאמנין אבל לא לתרומה דכולה מתני' אחומר בקדש מתרומה קיימא ובהדיא שנינו בתוספתא[ס] הגבאין שנכנסו לתוך הבית נאמנין על טהרת חטאת ואין נאמנין על טהרת תרומה והאי חטאת בשר קדש ולא אפר חטאת כדמוכח התם אף אם עשו תשובה דשין בטומאה היו: **ובירושלים נאמנין כו'.** מפרש בגמרא: **גמ' כל הבית כולו טמא.** כל כלי הבית טמאין שחזקה הגבאין ממשמשין בכלים: **איכא נכרי בהדייהו.** אין נאמנין לומר לא נגעו דמרתתו אם לא יחפשו כל הבית: **אימת נכרי עליהם.** פן יענישם בגוף או בממון: **אימת מלכות.** שמא ילשין עליהן נכרי אצל המלך: **נכרי שאינו חשוב.** אימתו ליכא אימת מלכות איכא: **אלא מקום דריסת רגלי הגנבים.** מ״מ דריסתו מיהא טמא וכ״ש כלים שגנבו והחזירו: **כשעשו תשובה.** ומחמת תשובה החזירום הלכך לא משקרי: **על כלי חרס הגסין.** וכ״ש הדקין ובהדיא תניא[ע] בירושלים נאמנין על טהרת כל הכלים לקדש: **וכל כך למה.** מהדר אף על הדקים מן המודיעים ולפנים: **שאין עושין כבשונות בירושלים.** לא לדקים ולא לגסין ומיהו בדקים הוצרך לאנשי ירושלים שכל יחיד ויחיד נסכו בביתו לכך הוסיפו להן טהרה ליחידים מגבול מודיעים אבל בעלי הלשכה [פ]המוסרין נסכים לגזבר די להם בנכנסין לתוך העיר ולשם בלבד האמינום על החביות. א״נ יחידים צריכים לדקים אף לבישול שלמיהן יום יום: **ויאסף כל איש ישראל וגו'.** בפלגש בגבעה כתיב שנאספו כל ישראל בגבעה: **הכתוב עשאן חברים.** ורגל שעת אסיפה הוא: **מתני' הפותח את חביתו.** חבר שפתח את חביתו למכור יין בירושלים ברגל וכל הבא ליקח ממשמש ואף עמי הארץ ממשמשים: **לא יגמור.** אחר הרגל אע״פ שברגל הן טהורין לא שטהרתן טהרה אלא שברגל הכל חברים אבל לאחר הרגל מגעו טמא למפרע כדאמר במתני' עבר הרגל מטבילין כלי העזרה מפני שנגעו בהן ע״ה ברגל: **רבי יהודה אומר יגמור.** וטעמא מפ' במסכת ביצה (דף יא:) ג' דברים הותרו סופן משום תחילתם וזה כמו כן שאם אתה אומר לא יגמור אף הוא לא יתחיל ואין מזון מצוי לעולי רגלים: **גמ' מהו שיניחנה כו'.** אליבא דרבנן בעי לה: **אטו האידנא.** כל ימי הרגל לא ממשמשו בה הכל והתרת ברגל: **טמאה היא.** למפרע וחבר אינו רשאי למכור דבר שהוא טמא לעולם. וי״מ אותה בע״ה ואי אפשר לומר בע״ה לא יגמור דמי לייט לן והלא אומר שלך טמא ושלי טהור[ס] וימלא לו מחביריו הרבה שימכור להם ואם בא לאסור שלא יקחו חברים ממנו יקחו ולא יקחו מיבעי ליה ועוד דאמר במסכת ביצה שזו היא אחד מג' דברים שהותרו סופן משום תחילתן ואי בע״ה אפי' לא שרית ליה לגמור ניחא (ג) במאי דמזכין ברגל: **ה״ג מאי לאו תנאי היא לא הא דקתני יניחנה ר' יהודה והא דתני לא יניחנה רבנן ותסברא והא רבי יהודה יגמור קאמר אלא הא דתניא יניחנה רבנן והא דתניא לא יניחנה רבי יהודה היא ומאי לא יניחנה כו'.** מאי לאו תנאי היא ואליבא דרבנן ותפשוט בעיא דלעיל דפלוגתא דתנאי היא: **מתני' מעבירין על טהרת עזרה.** מעבירין את הכלים ממקומן ולהטבילן ולטהר את העזרה מטומאת ע״ה שנגעו בהן ברגל שאע״פ שעשאם הכתוב חברים ברגל לא מפני שטהורין הן הלכך לאחר הרגל מגען טמא למפרע: **מפני כבוד השבת.** שהיו הכהנים צריכין להתעסק איש בביתו בצרכי שבת: **אף לא ליום החמישי.** אם עבר הרגל ליום חמישי אין מטבילין אותן עד לאחר השבת: **גמ' לפי שאין הכהנים פנויין.** במוצאי יום טוב להטבילן שטרודין להוציא הדשן שעל התפוח שבאמצע המזבח שקיבלו שם כל ימות הרגל. כל דשן של מערכה: **מתני' ואומרים להם.** לכהנים ע״ה ברגל: **הוזהרו שלא תגעו בשלחן.** שלא יוכלו להטבילו לאחר הרגל שאי אפשר לסלקו ממקומו דכתיב ביה לחם פנים לפני תמיד (שמות כה):

טעונין

הגבאין שנכנסו לבית וכו'. לקדש ובתרומה קאי ולא לחטאת ובהדיא תניא בתוספתא הגבאים שנכנסו לבית נאמנין לומר לא נגעו על טהרת חטאת ועל טהרת תרומה והא חטאת הוי קדש כדקתני התם ולא אפר חטאת ואפי' עשו תשובה. הר״ר שמעון:

ובירושלים נאמנין על טהרת כלי חרס הגסים. וכ״ש הדקין וכן תניא בהדיא בירושלמי[פ] נאמנין על טהרת כל הכלים. הר״ר שמעון:

שלא

עין משפט נר מצוה

נב א ב מיי' פי״א מהל' מטמאי משכב ומושב הלכה ה:
נג ג ד מיי' שם פי״ב הלכה יב:
נד ה ו מיי' שם הל' יד:
נה ז ח מיי' שם פי״א הלכה ה:
ט [מיי' פ״ז מהלכות בית הבחירה הלכה יד]:
נו י מיי' פי״א מהל' מטמאי משכב ומושב הל' ט:
נז כ מיי' שם הל' י:
נח ל מיי' שם הל' יא:

◆

מוסף רש״י

שאין עושין כבשונות בירושלים. משום קוטרא (עשן שמשחיר את החומה וגנאי הוא) כדאמרינן בבבא קמא (זבחים צו.). **דאמר קרא ויאסף וגו'.** ומיניה שמעינן בכל זמן שישראל נאספים למקום אחד קרי להו חברים, ורגל היינו אסיפה (נדה לד.). **הפותח את חביתו והמתחיל בעיסתו.** חבר כשהתחיל למכור יינו או ככרו לעולי רגלים ברגל וממשמשי בה יד הכל וטומאת עם הארץ ברגל טהורה כל ימות הרגל וכמה שנשאר לאחר הרגל נחלקו ר' יהודה וחכמים, **ר' יהודה אומר יגמור.** וימכרנה לחברים ולכל אדם ויזהר שלא יגע עם הארץ עוד, וחכמים אומרים לא יגמור. ולא ימכרנה עוד משום דטמאות ברגל ממגע עם הארץ, והוי דכל ימות הרגל לא מטמאי שלא לביישם, מיהו לאחר הרגל חלה למפרע (ביצה יא.).

◆

מסורת הש״ס

א) [תוספתא פ״ג ה״ח], ב) לעיל כג: אהלות פ״ה מ״ד, ג) טהרות פ״ז מ״ו, ד) [שם ע״ש], ה) ב״מ שם, ו) יבמות כב: [illegible] ע) [לעיל כב.], ס) [כ״ה] [illegible] וירושלמי.

◆

תורה אור השלם

י. ויאסף כל איש ישראל אל העיר כאיש אחד חברים: שופטים כ יא

◆

הגהות הב״ח

(א) גמ' ותסברא והא ר' יהודה: (ב) רש״י ד״ה [illegible] כמאי:

◆

הגהות מהר״ב רנשבורג

א] גמ' ור' יוחנן אמר אפילו מלאים ואפי' אפיקרסותו לתוכו. כ״כ עי' פרש״י ומ״ש בזה בספר טורי אבן בד״ה ואפילו אפיקרסותו וכו':

◆

רבינו חננאל

תנא נאמנין על כלי חרס הדקין לקדש אמר ר״ל והוא שניטלין בידו אחת וריקנין אבל מליאין לא כלומר אינם נאמנים ור' יוחנן אמר אע״פ שאינן ניטלין בידו אחת ובין מליאין ובין ריקנין ואפי' אפיקרסתו לתוכן נאמנין אמר רבא אע״ג א) דר״ל אמר אין נאמנין על כלי חרס מליאין [מודה] היה במשקין עצמן שהן טהורין ואל תתמה שהרי לגין טמא טומאת שבעה ומשקין טהורין. ב) קודם לגיתות שבעים יום נאמן אמר אביי ש״מ דיטרח אריסא מקמי הגתות אגולפי שבעים יום: מתני' הגבאים שנכנסו לתוך הבית נאמנים לומר לא נגענו. אוקימנא בדאיכא נכרי בהדייהו כדתנן אם יש נכרי נאמן לומר נכנסנו אבל לא נגענו מ״ט ר' יוחנן ור' אלעזר חד א' אימת נכרי עליהן וחד אמר אימת מלכות עליהן. מאי בינייהו איכא בינייהו נכרי שאינו חשוב דלית להו אימה. והא דתנינן הגבאין שנכנסו לתוך הבית כולו טמא אוקימנא בדליכא נכרי בהדייהו. דכיון דלית אימתה דחד עלייהו נגעו בכל כלים שבבית. וכן הגנבים שהחזירו את הכלים נאמנים לומר לא נגעו פי' לא נגעו וזולתם. דווקא שהחזירו הא לא החזירו כל הבית טמא ומקשינן עלה כל הבית טמא ורמינהו הגנבים שנכנסו לתוך הבית אין טמא אלא מקום רגלי גנבים הנה אע״פ שלא החזירו הכלים הבית טהור כלומר אינו טמא. ופריק רב פנחס בגנבים שבאו לגנוב ועשו תשובה ולא גנבו כלום. ואמרינ' כשם שלא גנבו לא נגעו ואין טמא אלא מקום מגע רגליהם ודאי דאי אפשר לעבור אא״כ נגעו ומשום שעשו

רבינו חננאל (המשך)

תשובה אין אנו מחזיקין אותם בזה הדרך וכן נמי גנבים השנים במשנתנו אינן נאמנים אלא אם עשו תשובה אבל אם לא עשו תשובה בין אלו ובין אלו הבית כולו טמא. דחיישינן דלמא עברי עלייהו ונגעו בהן כדי לגנבן ונטרדו או לקחו טובים מהן והניחו אלו שלא יכלו לעמסן כולן כאחת. ואמרינן דיקא נמי דקתני במתניתין שהחזירו את הכלים ש״מ כשעשו תשובה ש״מ: ובירושלים נאמנים על הקדש תנא נאמנין על כלי חרס הגסין בירושלים. לפי שאין עושין כבשונות בירושלים ומשום הכי מזדרזי ומנטרי להון לפיכך לא גזרו בהו טומאה מספק. ובשעת הרגל נאמנין אף על התרומה מנא הני מילי אריב״ל דאמר קרא ויאסף כל איש ישראל אל העיר כאיש אחד חברים הכתוב עשה לכל ישראל בשעת אסיפתן כאחד אפי' את עמי הארץ עשה אותן חברים: מתני' הפותח את חביתו והמתחיל בעיסתו ברגל פי' כדי למכור ונשאר לו אחר הרגל ר' יהודה אומר יגמור וחכ״א לא יגמור ומיבעיא לן אליבא דחכמים דאמרי לא יגמור מהו שיניחנה לרגל אחר ודחינן יד הכל ממשמשין בה כלומר נגעו בה עמי הארץ ויניחנה לרגל אחר וא״ת אי הכי ברגל עצמו היאך שותין אותה שאני זה הרגל עצמו דהא טומאת עם הארץ ברגל ההיא רחמנא טהריה הא השתא טמאה היא ואתינן לאוקומה כתנאי ודחינן לה ואסיקנא ההיא תנא דתני יניחנה לרגל אחר לרבנן היא והא דתני לא יניחנה לר' יהודה היא ומאי לא יניחנה כלומר אין צריך להניחה אלא יגמור וישתה את כולה: **ירושלמי** ר' חנניה בשם ר' יוחנן התירו סופן מטום תחילתן שאם אתה אומר לא יגמור אף הוא אינו פותח ונמצא ממעט בשמחת הרגל: **מתני'** משעבר הרגל

א) גי' רבינו הוא להיפך מגי' דילן דבמשקין הן טהורין אף לר״ל וגירסתו מוכרחת [illegible] רבה מלגין וחז״ק. ב) דברי רבינו אלו עד המשנה שייכים לעיל דף כ״ה ע״ב.